

פרשת בא

ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו (יא, ז)

מעשה שהיה בתלמיד חכם, הפעיל באחת האגודות העוסקות בקירוב רחוקים, שבימי מלחמת 'עופרת יצוקה' נסע אל העיר אשקלון, כדי לקרב ולחזק את רוחם של התושבים. לפתע, בעודו נוהג במכוניתו, נשמעה האזעקה. בהלה גדולה הייתה במקום, והתלמיד חכם סטה במהירות לצידי הכביש, כדי לעצור ולצאת לעבר מרחב מוגן, ופתאום קפץ לכביש כלב (שכנראה אף הוא היה מבועת) אל תחת גלגלי הרכב ונדרס. מיודענו מיהר לצאת מהרכב ולהסתתר, והנה לאחר מספר דקות, כששב אל מכוניתו, ראה מהומה גדולה במקום. היו אלו בעלי הכלב, שביכו את מותו, וחיפשו אחר הנהג הדורס. התלמיד חכם ניגש אליהם והביע את צער הרב ו'תנחומיו', "האמינו לי, אינני אשם, הפגיעה בכלב הייתה בלתי נמנעת. הוא פשוט נכנס אל מתחת לגלגלים. אך אשלם לכם את כל שוויו, ואף אפצה אתכם על עגמת הנפש..."

האנשים, שהיו רחוקים מאד משמירת תורה ומצוות, היו המומים. הם לא העלו על דעתם לפגוש באדם חרדי כה נחמד ו'חברמן'. על הכסף הם וויתרו, ועד מהרה התפתחה שיחה נעימה בין הצדדים, ובסופה, קבעו להיפגש וללמוד תורה בבית המשפחה.

לא היה זה מפגש חד פעמי. התלמיד חכם המשיך להגיע אל המקום אחת לשבועיים, ולמסור שיעור תורה לציבור הגדול שהצטופף בבית משפחת הכלב. האנשים הביעו את שמחתם הגדולה על שזכו להיכנס בשערי היהדות...

והנה, לאחר מספר חודשים, פנו בני הבית, שעדיין היו רק בתחילת דרכם בתשובה, אל התלמיד חכם והודיעוהו: "החלטנו להפוך את המרתף הגדול שבביתנו ל'מדרשה ליהדות', אליה יבאו מרצים חשובים, ויקרבו את בני השכונה ליהדות. נשמח אם תגיע אלינו מדי שבוע ותמסור לנו דברי חכמה...". התלמיד חכם השיב בחיוב, אך כאן הגיעה הודעה נוספת מבני הבית: "החלטנו כי שמה של 'המדרשה' יהיה 'זכרון איגור', "...! "מי זה איגור, תמה התלמיד חכם. השיבו בני המשפחה: "איגור הוא זה שממנו הכל התחיל - הכלב האהוב שלנו... אנו רוצים להנציח את זכרו בהקמת בית המדרש על שמו". רק בדבר אחד הסתפקו, וביקשו לשמוע את חוות דעתו של התלמיד חכם: "נשמח אם כבוד הרב יעזור לנו להחליט, אם לחרוט בשלט ההנצחה שהכלב מת בתאונת דרכים, או שמא לציין שהוא נספה במלחמה...". התלמיד חכם החליט שלא להגיב בינתיים, וניגש אל מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א ושאל: "האם מותר לי להסכים לדרישתם של בני המשפחה, לקרוא למקום על שם הכלב ובלבד שימשיכו ללמוד ולהתקרב, או שמא זהו ביזיון הקודש, שמקום תורה ותפילה ייקרא על שם כלב...?"

להלן תשובת מו"ר שליט"א: מצינו במקומות רבים שציינו חז"ל למעלות מסוימות בכלב, וציינו לשבח את מעשיו, וכדלהלן: מסופר בירושלמי במסכת תרומות (דף מ"ד ע"ב): מעשה באדם שהזמין רב חשוב, והושיב אותו בראש השולחן ליד... כלב. אמר לו הרב ההוא, 'האם הבאתני לכאן כדי לבזותני לעיני הבריות? מדוע הושבת אותי ליד כלב,?' השיב לו בעל הבית, 'כלב זה עשה עמי חסד עצום, בעת ששבאי אחד נכנס לעיר, וביקש לגזול ממני את אשתי, נשך הכלב את השבאי, ועל ידי כך ניצלה אשתי. ולכך אני משלם לו כעת את שכרו ומכבדו בכבוד גדול'...

עוד מובא בירושלמי (שם ע"א): מעשה היה ברועים שחלבו חלב מהפרה, וכשיצאו לרגע, בא נחש וטעם מהחלב ונתן בו את ארסו. הרועים לא ידעו מזה, וכשחזרו ורצו לשתות מהחלב, התחיל הכלב לנבוח בכל מיני צורות, ורצונו היה לרמוז להם שלא ישתו מכלי זה. האנשים לא הבינו את רמזיו, ועמדו לשתות חרף נביחותיו. מה עשה הכלב? קפץ ושתה בעצמו מן החלב, וכעבור מספר רגעים מת. התברר כי היה מוכן הכלב לשתות את הארס ולמסור את נפשו, ובלבד שלא ימותו בעליו. ויעויין במהרש"א (בסנהדרין דף צ"ז.), שכתב כי ה'כלב' נקרא כך על שם ש'כולו-לב' והוא נאמן לאדוניו. ומצאנו עוד מעלה בכלב בכך

פרשת בא

שלא נבח במצרים, ככתוב בפרשתנו (שמות י"א, ז') וְלָכֵל בְּבֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַרְץ קֶלֶב לְשׁוֹנוֹ, ולפיכך אמרה תורה בטריפה (שמות כ"ב, ל') לְקַלֵּב תִּשְׁלַחֲכֶן אֹתוֹ.

ולכן, נראה שאם רצון המשפחה הוא להתקרב ליהדות, אין זה כל כך נורא אם יקראו למדרשה על שם הכלב, על מנת להמשיך ולהשיב את לב בני המקום לצור מחצבתם, לבלתי ידח ממנו נדח, ולהגדיל תורה ולהאדירה

מקור: והערב נא